

II. Promlčení přestupků.

Z četných zákonů správních budiž se zde dotknuto jen oborů nejhlavnějších:

1. Přestupky řádu živnostenského: Lhůta promlčecí obnáší 6 měsíců, nebylo-li proti pachateli ode dne spáchaného přestupku vyšetřování zavedeno (§ 140 živ. ř.).

2. Přestupky zákona vodního promlčují se dílem ve 3 (porušení a poškození vodních zařízení), dílem v 6 měsících (přestupky zákonů právo vodní upravujících, nařízení a opatření k jich provedení vydaná, zejména zřízení staveb ochranných a užitečných a užívání vody bez potřebného úředního povolení, přeložení nebo svémocné změny cejchů).

3. Přestupky zákonů o ochraně polí promlčí se ve 3 měsících, avšak nároky na náhradu škody vzešlé z polního pychu promlčením zaniklého vyřídí se pořadem práva (§ 30 min. nař. ze dne 20. ledna 1860, č. 28 ř. z.).

4. Přestupky zákona horního: Na základě § 2. hor. z. platí o promlčení těchto přestupků §§ 531 a 532 tr. z.; při deliktech trvajících a omissivních dlužno dobu počátku promlčení vždy přesně uvážiti (rozh. min. or. ze dne 12. listopadu 1888 č. 14570).

5. Přestupky zákona lesního promlčují se v 6 měsících. K dovolání se promlčení není třeba, by podmínky v § 531 tr. z. ze dne 27. května 1852, o odst. *a*), *b*) a *c*) vytčené byly splněny (min. nař. ze dne 3. května 1855 č. 84 ř. z.).

6. Přestupky zákona branného: Promlčecí lhůta přečinů naznačených v § 35 (opomenuté hlášení v listopadu předchozího roku), § 44 (nedostavení se v čas k odvodu), § 50 (sňatek zbraní povinného), § 61 odst. 2. bod *b* (sňatek nezařazených rekrutů (obnáší 3 měsíce; promlčecí doba přečinů obsažených v § 45 (útěk před odvodem), § 47 (vyhnutí se branné povinnosti lstivým způsobem), § 48 (lstivé domáhání se výhod zákona se příčících), § 49 (ublížení sobě) obnáší jeden rok (§ 67 branného zák.).

7. Přestupky zákonů o dani osobní (zák. z 25. října 1896, č. 220 ř. z.). Trestnost přestupků naznačených v § 239 a 240 (zkrácení daně), § 243 (zatajení daně) § 247 (jiné činy trestní) zaniká promlčením, nebyl-li vinník v 5 letech po projití ukladací periody pohnán k zodpovědnosti (§ 251). K promlčení uloženého trestu žádá se projití 5ti let od pravoplatnosti nálezu (§ 252). Trestnost trestu peněžitého v § 249 uvedeného (nedůvodné zdráhání se přijmouti funkci člena daňové komise) a pokut pořádkových v § 250 ustanovených promlčí se v 6 měsících od jich spáchání, pokud se týče od posledního okamžiku, kdy opomenuté jednání, mohlo ještě v čas býti předsevzato (§ 253).

8. Peněžitá pokuta trestním nálezem ještě nevyslovená při přestupcích předpisů o výrobní a spotřební dávce z kořalky (§§ 84 zák. ze dne 20. června 1888, ř. z. č. 95) a o dávkách spotřebních z cukrových výrobků (§ 59 z. ze dne 20. června 1888, č. 97 ř. z.) promlčí se ve 5 letech.

Promlčení (v právu trestním).

I. Pojem a význam.

Promlčení je dle nynějších zákonů trestních důvodem trest zrušujícím a sice nejen ohledně trestu za spáchání činu trestního zaslouženého,

avšak ještě pravoplatně nevyneseného (promlčení stihání), nýbrž dle mnohých zákonů (ne však dle rak. tr. z.) i ohledně trestu pravoplatným rozsudkem vysloveného (promlčení výkonu). Právní důvod promlčení v právu trestním spatřovalo obecné právo (a dle něho i rakouské právo od Teresiany až do přítomnosti), nespokojujíc se s pouhým projitím určité doby, v domněnce o rozmanité okolnosti se opírající, že se pachatel polepšil. Moderní právo zaujalo tu širší hledišť totiž to, že účinek, kterého by trest po uplynutí určité delší doby od spáchání činu uložený docílití mohl vzhledem k pachateli, poškozenému a veškerosti není v žádném poměru ani k obtížím a nejistotě při vyšetřování děje skutkového ani k rušivému vsahání v nově založené, hluboce zakořenělé a dalece rozvětvené poměry (Lisst). Jak zmíněno zná rak. právo trestní jen promlčení stihání. Avšak i to je vyloučeno při zločinech trestem smrti ohrožených (dále též při vojenském zločinu deserce); tu nechrání žádné promlčení před vyšetřováním a potrestáním. Uplynulo-li však od doby spáchání zločinu takového 20 let (při vojenských zločinech, jež smrtí zastřelením se trestají, 10 let) a jsou-li zde ostatní podmínky promlčení, nesmí býti vynesena trest smrti, nýbrž trest těžkého žaláře od 10 do 20 let (při vojenském zločinu, jenž se trestá smrtí zastřelením, od 5 do 10 let).

II. Náležitosti promlčení.

1. Projití času, vyměřeného dle těžkosti spáchaného činu trestního. Tato doba obnáší:

a) při zločinech ohrožených žalářem doživotním — 20 let;

b) při zločinech ohrožených trestem od 10 do 20 let — 10 let.

Tato doba platí i o zločinech, jež trestají se smrtí nebo doživotním žalářem, jež však spáchaly osoby, které v době činu nedosáhly ještě 20. roku života svého;

c) při všech ostatních zločinech — 5 let (§§ 228, 232 tr. z., §§ 134, 140 voj. tr. z.);

d) při přečinech a přestupcích, na něž ukládá zákon jako nejvyšší trest vězení prvního stupně bez zotřetí — 3 měsíce, aneb trest peněžítý do 50 zl., při těch pak, při kterých určeno jest vězení prvního stupně se zotřetením, aneb trest peněžítý do 200 zl. — 6 měsíců, při ostatních těžších přestupcích a přečinech, jakož i ve všech případech, kde za trest ukládá se ztráta práv a oprávnění — 1 rok (§ 532 tr. z., § 135 voj. tr. z.). Rozhodnou pro určení doby promlčecí je sazba trestní, které by slušelo užití v určitém případě, ne však trest, na něž soudce v jednotlivém případě snad nalezne (rozh. kas. s. ze dne 23. června 1887, sb. č. 1074). Doba promlčecí, jež počítá se dle kalendáře (čl. VIII. vyhl. pat. k tr. z.; čl. X. vyhl. pat. k voj. tr. z.) počíná okamžikem spáchání činu trestního, tedy tím okamžikem, kdy poslední akt trestní byl předsevzat, byť i výsledek teprve později nastal. Avšak projití doby promlčecí není dle rak. práva jedinou podmínkou promlčení, nýbrž třeba ještě těchto dalších podmínek:

2. Pachatel nesmí míti z činu trestního žádný užitek, t. j. žádný prospěch pozůstávající v penězích nebo v hodnotě peněžní (plen. rozh. kas. s. ze dne 9. prosince 1880, sb. č. 287);

3. musí vše, pokud to připouští povaha činu trestního (čemuž arcí tak není při přečinech a přestupcích proti bezpečnosti cti) dle své mož-

ností napravití, t. j. škodu bezprostředně způsobenou (rozh. kas. s. ze dne 28. května 1886, sb. č. 927) nahraditi. Tato podmínka může být splněna i po zavedení trestního vyšetřování až do vynesení rozsudku (rozh. kas. s. ze dne 6. listopadu 1882, ob. č. 498 a j.) a je-li zde více obviněných, prospívá arciž jen tomu, kdo ji splnil.

4. Pachatel nesmí se dopustiti po dobu promlčecí při zločinech žádného zločinu, při přečinech a přestupcích pak ani zločinu ani přečinu neb přestupku, a

5. nesmí pachatel, jde-li o promlčení zločinu, uprchnouti z obvodu platnosti rak. tr. z. (§ 229, 531 tr. z., § 136 voj. tr. z.).

III. Promlčení se přetrhuje:

1. byl-li proti pachateli co obviněnému (ne však obviněnému ve smyslu odst. 1. § 38 tr. ř., nýbrž co obviněnému, v širším smyslu posledního odst. cit 38 tr. ř.) vydán list obesýlací, rozkaz postavovací nebo zatýkácí, byť i mu nebyl doručen nebo vykonán (pl. rozh. nejv. s. ze dne 18. října 1864, č. 302, kn. jud. č. 17);

2. bylo-li usneseno zavéstí proti němu vyšetřování aneb

3. byl-li co obviněný vyslýchán, zatčen, neb soudním honěním neb zatýkačem stihán (§§ 227, 531 tr. z., § 138 voj. tr. z.). Přetržené promlčení dále běžeti nemůže; doba promlčecí počíná však znova a sice tím okamžikem, kdy řízení proti někomu zavedené bylo skončeno právoplatným zastavovacím usnesením, aneb právoplatným rozsudkem osvobozujícím.

IV. Uvedené zásady v trestním zákoně obsažené platí též, jak je to v jednotlivých zákonech výslovně prohlášeno, ohledně činů trestních v t. zv. vedlejších zákonech trestních upravených a ke kompetenci soudů trestních příslušejících, avšak s těmito odchýlkami:

1. Dle § 27 tisk. z. ze dne 17. prosince 1862, č. 6 ř. z. pro 1863 pomíjí trestnost přečinů a přestupků v 2. oddělení tohoto zákona obsažených, pokud dle tr. z. kratší promlčecí lhůta místa nemá, v 6 měsících počítajíc od toho dne, kdy přečin nebo přestupek byl spáchán, aneb zavedené řízení přerušeno, aniž by dále v něm bylo pokračováno. Dle § 40 tisk. z. platí ohledně promlčení činu trestního spáchaného obsahem tiskopisu, byť se to stalo jen opomenutím povinné péče a pozornosti, zásady tr. z. Avšak i v tom případě, kde dle těchto zásad promlčení ještě nenastalo, je každé další stihání pro takový čin trestní vyloučeno, když uplynulo 6 měsíců od vyjití tiskopisu nebo početí jeho rozšiřování v tuzemsku a trestní stihání v tuzemsku po tuto dobu, ač možným bylo, proti žádnému z vinníků nebylo zavedeno, aneb byvši zavedeno nebylo v něm po tu dobu pokračováno.

2. Při přečinech a přestupcích, jež nestihají se z moci úřední, nýbrž jen k žádosti účastníka (delikty, stíhané obžalobou soukromou), má průchod nejen promlčení stíhacího práva dle posud uvedených zásad všeobecných, nýbrž zaniká ještě zvláště právo obžaloby a tím trestní právo státu, když osoba k podání obžaloby oprávněná opomenula žalobu k platnosti přivéstí v 6 nedělních od té doby počítaných, kdy nabyla vědomosti o činu trestním (§ 530 tr. z., § 132 voj. tr. z.).

V. Promlčení přestupků důchodkových (viz čl. Přestupky důchodkové).